mallonga gramatiko de volapuko

1. lafab (alfabeto)
2. subsat (substantivo)
3. lartig (artikolo)
4. ladyek (adjektivo)
5. ladvärb (adverbo)
6. numavöds (numeraloj)
7. pönop (pronomo)
8. värb (verbo)
9. präpod (prepozicio)
10. konyun (konjunkcio)
11. lintelek (interjekcio)

12. provfrazo
13. dispenans (subskribintoj)

ge lü välapad (reen al la elektopagho)

---

1. lafab (alfabeto)

a, ä, b, c, d, e, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, ö, p, r, s, t, u, ü, v, x, y, z
ä=tre malferma e
e=tre ferma e
ö=germana, sveda, islanda, hungara, turka ö; franca eu, norvega, feroa, dana ø
ü=germana, hungara, turka ü; dana, islanda, sveda, norvega, nederlanda, franca u

c=ch au gh
j=sh au jh
x=ks au gz
y=j
z=c au dz

akcentighas chiam la lasta silabo.

primio (supren)

---

2. subsat (substantivo)

2.1 deklin (deklinacio)

```
balnum (singularo)          plunum (pluralo)

fat        (la) patro       fats       (la) patroj

fata    de (la) patro       fatas   de (la) patroj

fate    al (la) patro       fates   al (la) patroj

fati       (la) patron      fatis      (la) patrojn

fat!      ho patro!       o fats!      ho patroj!
```

2.2 vortoj

tutklare signantaj ichajn vivajhojn estas masklaj, kaj tiuj tutklare signantaj inajn vivajhojn estas feminaj. chiuj aliaj vortoj estas neutraj.
man (viricho), **fat** (patricho), **tor** (bovicho) estas masklaj.
vom (virino), **mot** (patrino), **kun** (bovino) estas feminaj.
men (homo), **flen** (amiko), **cil** (infano), **jevod** (chevalo), **bub** (bovo), **gok** (koko), **bubül** (bovido), **buk** (libro), **tab** (tablo) estas neutraj.
oni shanghas la neutrajn vortojn, kiuj signas **vivantajhojn**, al masklaj per la prefikso **hi-** kaj al feminaj per la prefikso **ji-**. **flen**=amiko, **hiflen**=amikicho, **jiflen**=amikino; **dog**=hundo, **hidog**=hundicho, **jidog**=hundino.
malgrandigaj vortoj (smalükamavöds): **flor**=(la) floro, **floril**=(la) floreto, **dom**=(la) domo, **domil**=dometo.

primio (supren)

---

3. lartig (artikolo)

la artikolo: **el** (neutra), **hiel** (maskla), **jiel** (femina) metighas nur antau fremdvortoj (tiu estas antau nevolapukaj vortoj):

```
  (el) friedrich        frideriko

   ela friedrich     de frideriko

   ele friedrich     al frideriko

   eli friedrich        friderikon

o (el) friedrich!  (ho) frideriko
```

primio (supren)

---

4. ladyek (adjektivo)

la finajho de adjektivoj estas chiam **-ik**. **gud**=bono, **gudik**=bona; **kop**=korpo, **kopik**=korpa.
la adjektivoj metighas neflekciitaj malantau la substantivo. sed se ili metighas antau la substantivo, ili shanghighas lau numero kaj kazo. **buk jönik**=bela libro; **bukas jönik, jönikas bukas**=de (la) belaj libroj.
la komparacio de la adjektivoj formighas per **-um** kaj **-ün**.
gudik=bona, **gudikum**=pli bona, **gudikün**=plej bona
jönik=bela, **jönikum**=pli bela, **jönikün**=plej bela

primio (supren)

---

5. ladvärb (adverbo)

5.1 originaj formoj.

ai=chiam, **ba**=eble, **i**=ankau, **is**=chi tie, **no**=ne, **plu**=pli, **te**=nur, **...**

5.2 derivitaj formoj.

adverboj povas formighi per almeto de **-o** (kaj en certaj kazoj de **-ao** kaj **-io**) el aliaj vortoj.
delo=dumtage, **adelo**=hodiau, **ädelo**=hierau, **...**
deto=dekstre, **detao**=de dekstre, **detio**=dekstren, **...**
gudiko=bone, **gudikumo**=pli bone, **gudiküno**=plej bone;
jöniko=bele, **jönikumo**=pli bele, **jöniküno**=plej bele; **...**

primio (supren)

---

6. numavöds (numeraloj)

1 **bal**=unu, 2 **tel**=du, 3 **kil**=tri, 4 **fol**=kvar, 5 **lul**=kvin, 6 **mäl**=ses, 7 **vel**=sep, 8 **jöl**=ok, 9 **zül**=nau, 0 **ser**=nulo
10 **deg**=dek, 100 **tum**=cent, 1'000 **mil**=mil, 10'000 **degmil**=dekmil, 100'000 **tummil**=centmil, 1'000'000 **balion**=miliono
11 **degbal**=dek unu, 22 **teldegtel**=dudek du, **...**
bim bal=unu arbo, **böds degtel**=dek du birdoj, **...**
0,1 **dim**=dekono, 0,01 **zim**=centono, 0,001 **mim**=milono, 0,000'1 **dimmim**=dekmilono, 0,000'01 **zimmim**=centmilono, 0,000'001 **balyim**=milionono, **...**
2/3 **kildils tel**=du trionoj, 1/5 **luldil bal**=unu kvinono, 3/10 au 0,3 **degdils kil** au **kildim**=tri dekonoj

balid=unua, **telid**=dua, ...
balido=unue, **telido**=due, ...
balna=unufoje, **telna**=dufoje, ...
a bal=po unu, **a tel**=po du, ...
kilik=trioble, **mälik**=sesoble, ...
telön=duobligi, **kilön**=triobligi, ...

primio (supren)

---

7. pönop (pronomo)

7.1 pönop pösodik (persona pronomo)

balnum (singularo)	plunum (pluralo)
ob mi	**obs** ni
ol ci, vi	**ols** vi
or vi (ghentile)	**ors** vi (ghentile)
om li	**oms** ili (ichaj)
of shi	**ofs** ili (inaj)
on ri, shli, ghi	**ons** ili (neutraj)
oy oni	
os (tio), netradukighas en e-o	
ok si	**oks** si (pluralaj)
od si reciproke (pri du)	**ods** si reciprole (pli ol du)

7.2 pönop dalabik (posesiva pronomo)

obik=mia, **olik**=cia, via, **orik**=via (ghentile), **omik**=lia, **ofik**=shia, **onik**=ria, shlia, ghia, **oyik**=onia, **okik**=sia (de unu), **obsik**=nia, **olsik**=via, **orsik**=via (ghentile), **omsik**=ilia (iche), **ofsik**=ilia (ine), **onsik**=ilia (neutre), **oksik**=sia (de pluraj).
krom la formoj kun **-ik**, eblas uzi la genitivon de la personaj pronomoj kun **-a. buk obik** au **buk oba**=mia libro.

7.3 pönop jonik (demonstra pronomo)

at, hiat, jiat=tiu chi, **atos**=tio chi, **et, hiet, jiet**=tiu, **etos**=tio, **ot**la sama, **it**=mem, **ebo at**=ghuste tiu chi, **ebo ot**=ghuste la sama.

7.4. pönop säkik (demanda pronomo)

utre	iche	ine	neutre	
kin?	**kim?**	**kif?**	**kis?**	=kiu?, kio?
kinik?	**kimik?**	**kifik?**	**kisik?**	=kia?
kinid?	**kimid?**	**kifid?**	**(kisid?)**	=kioma?

7.5 pönop vokädik (eksklamativa pronomo)

utre	iche	ine	neutre	
kion!	**kiom!**	**kiof!**	**kios?**	=kiu!, kio!, kia!

7.6 pönop tefik (rilativa pronomo)

kiu (utre)=**kel**; kiu (iche)=**hikel**; kiu (ine)=**jikel**, kio (neutre)=**kelos.**
tiu, kiu; tio, kio=**ut, kel; hiut, kel; jiut, kel; utos, kel;** (personoj) **utan, hiutan, jiutan, kel**

7.7 pönop nefümik (nedifinita pronomo)

ek=iu,	**ans,**	**anik**=iuj, kelkaj,
nek=neniu	**al,**	**alik**=chiu,
bos=io		**alan**=chiu (homo),
nos=nenio	**öm, öman,**	**ömik**=kelka.

ans, al, öm estas sole starantaj, **anik, alik, ömik** adjektivaj formoj.

primio (supren)

8. värb (verbo)

konyug (konjugacio).

8.1 jenöfastad (=realostato, indikativo).
8.1.1 dunalefom (aktiva vocho)
8.1.1.1 fümabidir (indikativo)
8.1.1.1.1 presenatim nefinik (prezenco).

balnum (singularo)   plunum (pluralo)

löfob mi amas	**löfobs** ni amas
löfol ci, vi amas	**löfols** vi amas
löfor vi (ghentile) amas	**löfors** vi (ghentile) amas
löfom li amas	**löfoms** ili (ichoj) amas
löfof shi amas	**löfofs** ili (inoj) amas
löfon ri, ghi amas	**löfons** ili amas
löfoy oni amas	

löfoms okis=ili amas sin (mem). **löfoms odis**=ili amas sin unu la alian.

8.1.1.1.2 pasetatim nefinik (imperfekto)

älöfob mi amis	**älöfobs** ni amis
älöfol vi amis	**älöfols** vi amis
älöfon ri amis	**älöfons** ili amis

8.1.1.1.3 presenatim finik (perfekta prezenco)

elöfob mi estas aminta	**elöfobs ni estas amintaj**
elöfol vi estas aminta	**...**

8.1.1.1.4 pasetatim finik (perfekta preterito)

ilöfob mi estis aminta	**ilöfobs ni estis amintaj**

...

8.1.1.1.5 fütüratim nefinik (futuro)

olöfob mi amos **...**

8.1.1.1.6 fütüratim finik (perfekta futuro)

ulöfob mi estos aminta **...**

8.1.1.2 vipabidir (optativo)

löfobös! mi bonvolu ami; mi deziras, ke mi bonvolu ami.
löfolös! vi bonvolu ami; mi deziras, ke vi bonvolu ami.

8.1.1.3 büdabidir (volitivo)

löfolöd! amu! (singulare). **löfolsöd!** amu! (plurale)

8.1.1.4 stipabidir (kondicionalo)

löfoböv mi amus. **löfobsöv** ni amus
löfolöv vi amus

elöfoböv ni estus estantaj amintaj ...

8.1.1.5 nenfümbidir (infinitivo)

löfön=ami, **elöfön**=esti estante aminte, **olöfon**=esti amonte

8.1.1.6 partisipabidir (participo)

löföl=amanta, **älöföl**=aminta, **elöfol**=estanta aminte

8.1.2 sufalefom (pasiva vocho)
8.1.2.1 fümabidir (indikativo)
8.1.2.1.1 presenatim nefinik (prezenco).

palöfob mi estas amata, mi amighas. **palöfobs** ni estas amataj, ni amighas

8.1.2.1.2 pasetatim nefinik (preterito)

pälöfob mi estis amata, mi amighis

8.1.2.1.3 presenatim finik (perfekta prezenco)

pelöfob mi estas amita, mi amighis
...

8.1.2.2 vipabidir (optativo)

palöfobös! mi volas, ke mi estas amata! mi bonvolu esti amata!

8.1.2.3 büdabidir (volitivo)

palöfolöd! estu amata! amighu!

8.1.2.4 stipabidir (kondicionalo)

palöfoböv mi estus estanta amata, mi amighgus

8.1.2.5 nenfümbidir (infinitivo)

palöfön esti amata. **pelöfön** esti estanta amita

8.1.2.6 partisipabidir (participo)

palöföl amata. **pelöföl** estanta amita, amita

8.2 säkastad (=demanda stato, interogativo).

demando formighas per almeto de la silabo **-li** al la fino de la verbo. **löfob-li?** chu mi amas? **älöfol-li?** chu vi amis?

8.3 mögastad (=duba stato, dubitativo)

en vpo la verbo metighas en la dubitivon nur tiam, kiam oni volas esprimi eblon au pridubeblon por malhelpi miskomprenojn.
la dubitativo formighas per almeto de la silabo **-la** al la fino de la verbo**. no sevob, va okömom-la.** mi ne scias, chu li venos (sed tion mi dubas).

primio (supren)

---

9. präpod (prepozicio)

9.1 formoj primitivaj

a=po (**a tel**=duope, po du); **lä**=apud, che, en la proksimeco de; **fa**=de, fare de; **in**=en + nominativo (**in dom**=en la domo); **ini**=en + akuzativo (**ini dom**=en al domon); **se**=el (loke); **su**=sur; **...**

9.2 formoj derivitaj

la derivitaj prepozicioj formighas el aliaj vortoj (pleje el substantivoj) per almeto de **-ü.**
büdü=lau ordono de (**büd**=ordono); **demü**=konsidere de, pro (**dem**=atento, konsidero); **domü**=en la domo de (**dom**=domo); **...**
la prepozicio metighas **antau** la substantivon kaj postulas **chiam** la nominativon.

primio (supren)

---

10. konyun (konjunkcio)

10.1 formoj primitivaj

e (antau vokalo: **ed**)=kaj; **ab**=sed; **bi**=char, pro tio ke; **u** (antau vokalo: **ud**)=au (pri elekto); **ven**=kiam; ...

10.2 formoj derivitaj

la derivitaj formoj formighas el aliaj vortoj per almeto de **-ä. kodä** (**kod**=kauzo)=tial ke, pro tio ke, kial (rilativa) (**kod**=kauzo); **medä**=per tio, ke (**med**=rimedo); **büä**=antau ol (**bü**=antau (tempe)), **güä**=male de tio ke (**gü**=male de); **toä**=malgrau ke, kvankam, spite de tio ke (**to**=malgrau); ...

primio (supren)

---

11. lintelek (interjekcio)

11.1 formoj primitivaj

ag!=ahh!; **ö!**=ej!, he!; **vi!**=ve al!; **si!**=jes!; **nö!**=ne!; ...

11.2 formoj derivitaj

la derivitaj formoj formighas el substantivoj per almeto de **-ö. danö!**=dankon!; **stopö!**=haltu!; **yufö!**=helpon!; ...

primio (supren)

---

provfrazo:

oksev ai ebinom stab gudikün tugas valik.=la scio pri si mem chiam estis la plej bona bazo de chiuj virtoj.

---

prof-ro d-ro albert sleumer, cifal
d-ro arie de jong, kadäman vpa.
jakob sprenger, kadäman vpa.

wienacht (svisio), la 17an ghis 19a de septembro 1929

---

päbuvödemüköl e päsperantapüküköl fa el *sebastian hartwig*.